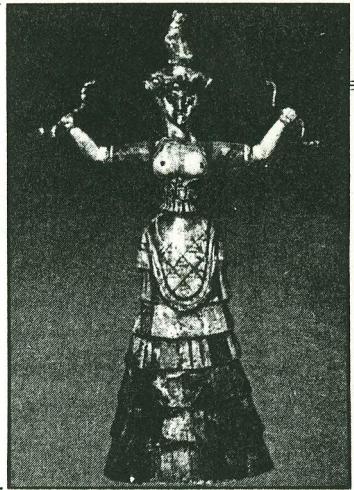
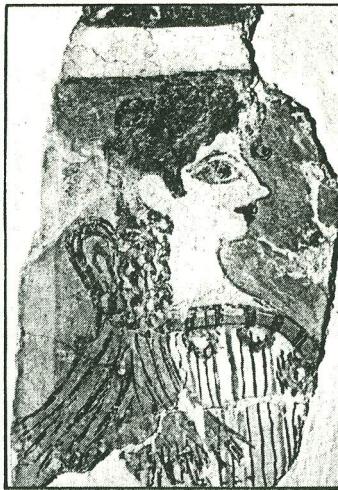
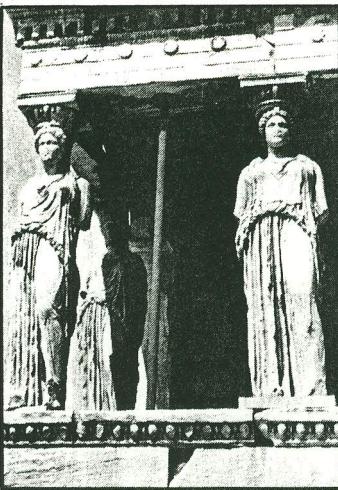
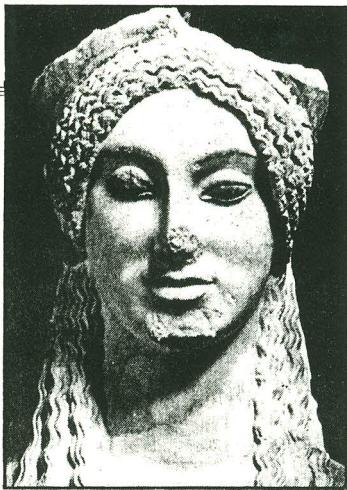

Η ΑΥΓΗ

Χρησιμοποιούσαν αρώματα, έβαφαν τα μάτια τους, τα φρύδια τους, τα μαλλιά τους, έκαναν περμανόντα και φορούσαν ενδύματα όχι τόσο για να καλύψουν όσο για να αναδείξουν το κάλλος

«Ντύθηκαν το φως»

Της Ειρήνης Καμπερίδου

Η «αστορία» της ενδυμασίας αρχίζει στον «Περάδεισο» με το φύλλο συκιάς και συνεχίζεται μέχρι σήμερα...

Αρχαιολόγοι, ανθρωπολόγοι, εθνολόγοι, ενδυματολόγοι και άλλοι ειδικοί ερευνούν τι λόγοι ανάγκασαν τον ανθρόπο να καλύψει το σώμα του μεταναστεύοντας στην ίδια ώρα τρόπο.

Ο ανθρόπος κάλυψε το σώμα του για προστασία εναντίον των καιρικών συνθηκών. Ορισμένοι επιμένουν ότι η άλλη κύρια αιτία ήταν η ανάγκη του ανθρώπου να γίνει ελκυστικός για να προσελκύσει το είδος του, ή ακόμη να γίνει αποκρουστικός και να εμπνέει φόβο στους εχθρούς του. Μια άλλη άποψη είναι ότι ο ανθρώπος, υποκινούμενος από το έρωτο αισθήματα της ντροπής, έπρεπε να κρύψει το σώμα του.

Ο πολιορκός και να ήταν η προέλευση ή η αιτία που ανάγκασε τον ανθρόπο να νιυρθεί, άλλοι αυτοί που παραγόντες έπαιξαν τον ρόλο τους στην εξέλιξη της ενδυμασίας και της μόδας, δελές τις εποχές και στο δύον τον κόσμο.

Tην ιστορία της ελληνικής ενδυμασίας μπορούμε να την διατρέσουμε σε γενικές γραμμές ως εξής: Αρχαϊκή, ελληνική, βιζαντινή, νεοελληνική. Κατά στις τρεις φάσεις μπορεί να γίνει λόγος για τοπικά στοιχεία, για υπο-ενότητες και για ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Βασικό στοιχείο για όλες τις εποχές είναι ότι ενώ η ενδυμασία είναι σοβαρό πολιτιστικό, ιστορικό και κοινωνικό χαρακτηριστικό, τον τούτο πάντοτε είναι δεμένη με την ελληνική έννοια της μορφής, του γούστου και του φαραίου.

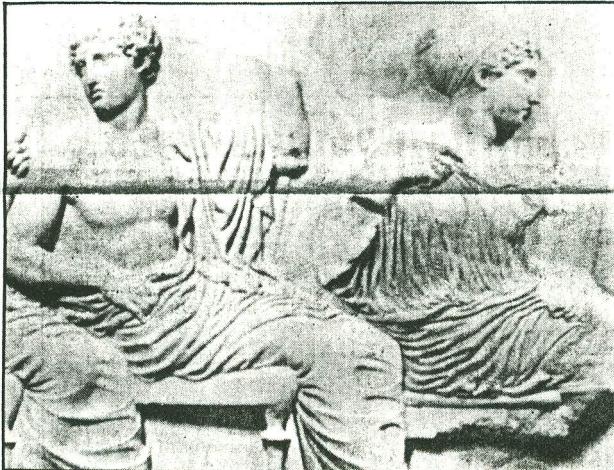
Η αρχαϊκά ενδυμασία, λόγω χάρης, ήταν ένδυμα που σκέπαζε και προστέθεται το σώμα. Τα διάφορα αερούντα όμως, προστέθηκαν και βελτίωσαν την εμφάνιση.

Ήταν ένα ορθογώνιο ύφασμα στην αρχή, που αγκάλιαζε πολλή ελεύθερα το σώμα και επέτρεπε μεγάλη άνεση στην κίνηση. Δεν προσαριζόταν στο σχήμα του σώματος με κατάλληλο κόψιμο και ράψιμο.

Η μισογύμνια που δημιουργούντες ήταν απόλυτα φυσική για την εποχή και για το κλίμα όπως φαίνεται στις αγγειογραφίες και στα γλυπτά της αρχαϊστικής. «Νεανί strangelut pesci fluvia» (Κοιντιλανδός), «ούτε να σφίγγεις ούτε να πέφτεις». Ο πιο απλός χιτώνας ήταν η «ξεμίξις», τον ένδυμα που άφηνε το ένα ώμο γυμνό.

Οι μισογύμνια που δημιουργούντες ήταν απόλυτα φυσική για την εποχή και για το κλίμα όπως φαίνεται στις αγγειογραφίες και στα γλυπτά της αρχαϊστικής. «Νεανί strangelut pesci fluvia» (Κοιντιλανδός), «ούτε να σφίγγεις ούτε να πέφτεις. Ο πιο απλός χιτώνας ήταν η «ξεμίξις», τον ένδυμα που άφηνε το ένα ώμο γυμνό.

Οι άνδρες στην αρχή δεν φορούσαν κανένα εσώρουχο. Οι γυναίκες

οώμος γνώριζαν την χρήση του... σουτιών (στροφίων).

Οι παιδικοί χιτώνες ήταν κοντοί και χωρίς ζώνες. Έτσι τα παιδιά μπορούσαν να κινούνται και να παίζουν πιο ελεύθερα.

Τα Σπαρτιατόπουλα, μετά τις 12, άφηναν το χιτώνα και φορούσαν το «κάμπτιον», που ήταν το συνηθισμένο πανιώριο των Ελλήνων. Το τύλιγαν γύρω στο σώμα τους χωρίς να το στερεώνουν πουθενά, και έμοιαζε μ' εκείνο που συνήθως φορούσαν οι φιλόσοφοι.

Η γυναικεία ενδυμασία δεν διέφερε από την ανδρική, όμως, η διαφορετική τακτοποίηση και η κοκεταρία της έδιναν όψη τελείων διαφορετική.

Το γυναικείο ένδυμα το πιο απλό που τόσο σοκάριζε τους Αθηναίους ήταν το «πέπλον». Ήταν πολύ ανοιχτό και κοντό (μίνιν). Ηρηστήσανε σαν χιτώνας και μάτιο συγχρόνως. Ήταν ένα μάλλινο σάτι πολύ στενό και εφαρμοστό που το στερέωνταν στον κάθε ώμο με μια αγγράφα. Δεν υπήρχε καμία ραφή και με την παραμικρή κίνηση φανόταν το σώμα. Γι' αυτό και ο Πλούταρχος αποκάλεσε τις νέες Σπαρτιάτισσες «φαινομένης» (επειδή που δείχνουν τους μηρούς τους).

Οι γυναικείς της αρχαϊκής Κρήτης ήταν πολύ μόνιμα από την μέση και κάτω (...πόλες). Ήταν γιγνές από την μέση και πάνω. Τον ίδιο χιτώνα τον φορούσαν επίσης στηριγμένο στους ώμους με δύο αγγράφες, να πέ-

φτει πολύ χαμηλά, μπροστά και να φαίνεται το στήθος. Χρησιμοποιούσαν φαρδές ζώνες με ξέσογα σχέδια για να στολίζουν την ενδυμασία τους.

Το... μαγιό ήταν επίσης πολύ της μόδας στην αρχαϊκή Κρήτη. Απαραιτητικά εξειδούσαν το καπέλο — πολύ χρήσιμα αντικείμενα σε μια χώρα με τόσο ήπιο όπος η Ελλάδα.

Η ομινέλη (σκιάδινον), όπως το βλέπουμε σε πολλά ανάγλυφα και αγγεία του 5ου αιώνα π.χ. είναι ακριβώς ίδια με τη σημερινή.

Η ελληνική βεντάλια είχε διάφορα χρώματα: πράσινη, μπλε, ή ασπρά, καμάρα φορά είχε και το χρώμα του χρυσού.

Οι Μινωίτες φορούσαν πολύ μεγάλα και πολύγυρα καπέλα με φτερά, ακόμα και μικρά στρογγυλά σαν το σημερινό μπερέ των Βάσκων.

Αν και οι γυναίκες συνέχιζαν να ψεύνουν και να φτιάχνουν το ρούχα τους οι ίδιες, πολλοί ράπτες είχαν αποκτήσει μεγάλη φήμη. Η Χίος, η Μίλτος και η Κύπρος έκαναν εξαιρετικής στα κεντητά τους ρούχα. Οι τεχνίτες πολλών πόλεων κατασκεύαζαν φημισμένα μοντέλα, όπως του Άργους, της Σικελίας, και της Ρόδου.

Τα υφάσματα που χρησιμοποιούσαν στην Αρχαϊκή Ελλάδα ήταν το λινό, το μάλλινο και το μετάξι. Το τελείωτερο και το παλαιότερο υφάσμα (λινό) στο κόσμο, προσ-ιστορικής εποχής, χρώματος λευκού, ανακαλύφθηκε στο Λευκαντί στην Εύβοια και εκτίθεται σήμερα στο μου-

ση ν' ακολουθήσουν τη μόδα της εποχής χρησιμοποιούσαν πολλά και διάφορα στολίδια και καλυντικά. Έβαζαν αρώματα, έβαψαν τα μάτια τους και τα φρύδια τους (μαύρα ή καστανά), χρησιμοποιούσαν κρέμα μημέρας, κρέμα νυκτός, γαλάκτωμα καθαριστικό, κραγιόν, ρούζ, κρέμα μαλλιών...

Χρησιμοποιούσαν επίσης και μαλλιά πρόσθετα καθώς και περούκες. Έβαψαν τα μαλλιά τους ζευγάρια ή πιλες. Εδειχναν ώμους μεγαλύτερη προτίμηση για το έχαν. Οι γυναίκες μαδούσαν ή ζύριζαν τις περιπτές τρίχας. Έκαναν και περμανάντ.

Έχουν βρεθεί σε ανασκαφές για την ξένη, από ξύλο, κόκκιλο, μπροντίζο και ελεφαντόδοντο, με τέτοια διακόμηση που τις κάνει πραγματικά τρίχες.

Άνδρες και γυναίκες χτενίζονταν κατά τον ίδιο σχεδόν τρόπο στην αρχική εποχή, αλλά οι Αθηναίες της κλασικής εποχής διατήρησαν τα πιο περίπλοκα χτενίσματα που οι άντρες είχαν πια εγκαταλέιψει. Αργότερα ο Μέγας Αλέξανδρος επέβαλε στους στρατιώτες τον να κόψουν κοντά τα μαλλιά τους γιατί θεωρούσε το μακρύ μαλλί εμπόδιο στη μάχη.

Το μακρύ μαλλί έγινε πια το χαρακτηριστικό σημάδι των φιλοσόφων και των γυναικών. Οι ελεύθερες γυναίκες μόνο πάντα πενθουόνταν έκοψαν τα μαλλιά τους κοντά.

Οι γυναίκες — καθώς και οι άνδρες — στον αύγον των γυναικώνταν πολλά τεχνάσματα για να φαίνονται ωραιότερες και δεν μιλήσαμε ακόμα για τα κοσμήματα.

Oι αρχαίοι Ελληνες έδιναν τόπο στην αρχαιότητα σ' αυτό που λέμε «κοσμήματα» που η λέξη αυτή βγαίνει από αυτό που λέμε «άσκοις».

Στη Βεργίνα, τα ευρήματα των γυναικείων τάφων είναι πλούσιοτερά. Ασυνήθιστα πλούσια και ιδιότυπα είναι τα κοσμήματα που παρέχουν μεταξύ των γυναικών την εμφάνιση της ζωής.

Η ενδυμασία στην Αρχαϊκή Ελλάδα μαζί με τις πρακτικές λύσεις και εφαρμογές που έχει, υπηρετεί σε μεγάλο βαθμό στο άστιμόν του ωραίου, της εμφάνισης και της παρουσίας μέσα στον πόλη και τον κόσμο.

«Ντύθηκαν το φως». Αυτό το βλέπουμε στα αρχαϊκά ελληνικά γλυπτά κυρίως, όπως οι αρχαίες φορούμενες ενδύματα, όχι τόσο για να καλύψουν όσο για να δείξουν το ουδετέρων κάλλος.

Η ΑΥΓΗ

Χρησιμοποιούσαν ασύριτα, έβαφαν τα μάτια τους, τα φυρύδια τους, τα μαλλά τους, έκαναν περμανόντ και φορούσαν ενδύματα όπι τόσο για να καλύψουν όσο για να αναδέξουν το κάλλος

«Ντύθηκαν το φωτός»

Της Ειρήνης Καμπερίδου

Η «ιστορία» της ενδυμασίας αρφάζει στον «Παράδεισο» με το φύλλο συκιάς και συνεχίζεται μέχρι σήμερα... Αργυρολόγοι, ανθρωπολόγοι, εθνολόγοι, ενδυματολόγοι και διλογοικοί ερευνούν τι λογοί ανάγκης ήταν τον άνθρωπο να καλύψει το σώμα του με τον έναν ή τον άλλο τρόπο... Ο σύνθετος εγκληματικός

ση ν' ακολουθήσουν τη μόδα της εποχής χρησιμοποιούσαν πολλά και διάφορα στολίδια και καλλυντικά. Έθεζαν αρώματα, έβαφαν τη μάτια τους και τα φρύδια τους μαρά ή καστανό, χρησιμοποιούσαν κρέμα ημέρας, κρέμα νυκτός, γαλάκτωμα καθαρισμού, κραγιόν, ρους, τρέμα μαλλιών...

Χρησιμοποιούνταν επίσης και μαλλά πρόσθετα καθθώς και περούκες. Έβαφαν τα μαλλιά τους ξανθά

πο να γνωθεί, όλοι αυτοί οι παράγοντες που έποιξαν τον ρόλο τους στην εξέλιξη της ενδημοσίας και της μόδας, σ' όλες τις εποχές και σ' όλον τον κόσμο.

Την ιστορία της ελληνικής ενδημοσίας μπορούμε να την διατρέψουμε σε γενικές γραμμές ως εξής: Αρχικά ελληνική, βιζαντινή, νεοελληνική. Κατ στην πρώτη φάση μπορεί να γίνει λόγος για τοπικά στογειά, για υπο-ενότητες και για ιδιαίτερα λαρακηριστικά. Βοσκό στογείο για όλες τις εποχές είναι ότι ενώ η ενδημοσία είναι

Η αρχαια ενδυμασια, λόγον χάρη,
ήταν ένα ένδυμα που σκεπαζει και
προστάτευε το σώμα. Τα δύο φόρα α-
ξεσσόρια ήταν, προστέθηκαν και
βεβαίωσαν την ειδιότητα.

• Ήταν ένα αριθμητικό θέμα στην αρχή, που αγκάλιασε πολύ ελεύθερα το σώμα και επέτρεψε μεγάλη άνευση στην κίνηση. Δεν προσαριζόταν στο σχήμα των σώματος με κατάλληλο κούμπο και ράψιμο. Η μισογύμνια που δημιουργήσει ήταν απόλυτα φωτική για την εποχή και για το κλίμα όπως φώνεται στις αγγειογραφίες και στα γλυπτά της ορχαλοτήτας, «*Nec strangulet nec fluant*» (Κοινωνιανός), «ούτε να σφρύγει ούτε να πέφρω». Ο πο-λεμόδιος λιτόνας ήταν «εξωμίς», τον οποίο πούλησαν το ένα ώρο για μονού. Οι άνδρες στην αρχή δεν φορούσαν κανένα εσώρουχο. Οι γυναίκες

Φτει πολύ χαμηλό, μπροστά και να φωνέται το στήθος. Χρησιμοποιού-
σαν φαρδείς ζώνες με ξένογα σχέδια
για να στολίζουν την ενδυμασία
τους. Το ίδιο ήταν επίσης πολύ το

μόδας στην αρχαια Κορίνθη. Απαραι-
τητα αξεσουάρ ήταν η βεντάλια, η
ομφρέλα και το καπέλο – πολύ χρή-
σιμα αντικείμενα σε μια χώρα με τό-
σο ήλιο οπως η Ελλάδα.
Η ομπρέλα (σκιάδινον), όπως βλέ-
πουμε σε πολλά ανάγλυφα και αγγ-
είνιο που συνήθως φορούσαν οι

Η γονικεία ενδόμυασία δεν δέφεται από την ανδρική ουσία, η διαφορετική τοκτοποιητική και η κοκταρητική έδωση στην πράσινη φορά είναι το χρώμα του λιθρασού.

Οι Μινωίτες φορούσαν πολύ μεγάλα και πολύ υψηλά καπέλα με φερδά ακόμα και μικρά στρογγυλά σαν τα σημερινό μπερέ των Βασκών.
Άν και οι γυναίκες συνέχιζαν να φτιάχνουν τα ρούγια υφαίνονταν και να φτιάχνονταν τα ρούγια τους οι ίδιες, πολλοί ράτσες είχαν αποκήσει μεράλη θρηνού. Η Χίος, η Μάλπτος και η Κύπρος έκαναν εξαγωγές στα κεντητά τους ρούγια. Οι τελείτρες πολέων κατασκευάζαν φημισμένα ποτένια, όπως το Άργιον, της Σικουδόνας, και της Ρόδου.

Τα υφάσματα που χρησιμοποιούσαν στην Αρχαία Ελλάδα ήταν το λινό, το μάλλινο και το μετάξι. Τα τελείτρερα και το πλαστικό υφάσμα σηματίζεται από την κορύφη προ-Ιστορίας.

Οι γυναίκες της αρχαίας Κρήτης ήταν πολύ εξελιγμένες. Φορούγεν γυναικείων αλλά μόνο από την μέση και κάτω (...τόπλες). Ήταν γονύιες από την μέση και πάνω. Τον ίδιο γεγονότον φορούσαν επίσης στηριζόμενο στους ώμους με δύο αγκυροφεύλα, πέ-

σείο της Ερέτριας.
Το καλύτερο λιγον στον κόσμο σήμερο δεν μπορεί να συναντωνται σε τρεις είσηστα αυτο το έργο τέλην. Το καλύτερο από τα άλλα που θα βρεις στην αρχαία καρδιά της Ερέτριας — από την αρχαία

Μίνιοι τῶν.
Στα γυναικεία υποδήματα ωπήρχε
μεγάλωντερη ποικιλία σε σχήματα
και ήταν πιο κομψά. Στο δέρμα των
γυναικείων υποδημάτων οπως και
στα ρούχα είναι να φορά χρόνιατο:
μάύρο, κοκκινων, διστοριο, κίτρινο.
Η λέξη «**τεντόνδηλον**» που έρχεται

από την αρχαια Κρήτη. Είναι λέξη προ-ελληνική που την έχουν πάρει σχεδόν όλες οι γλώσσες του κόσμου. Στα γνωτικέα συνδέουμα χρησιμοποιούνται πάντοι, γιατί ακούει

και στην αρχαια Ελλάδα οι γονιαίκες
ήθελαν να φαινούνται ψηλοτερες.
Οι δερμάτινες μπότες επίσης,
προέχουνταν απ την αρχαια Κρή-
τη. Ήταν ψηλές, μερικά κιγιού απ το
γόνατο (όπως οι σημερινές). Και οι
Κρητικές προφυσουσαν τις μπότες
τους με τακούνια.

Οι άνδρωποι που παριστάνονται
πάνω στα αγγεία στανία φορά-
νε παπούνιστα κι είναι βέβαιο πως μέ-
σα στα παπούνια τους ήταν συνήθη
ξιστάλγητοι. Ας μην ξεγνούμε όμως ότι
πολλοί διύλιοι, και ανθρώποι, το
λαϊκον περιπτούσαν ξιπλόληπτοι στον
δρόμον της Αθηνας.
Το ένδομα έδειχνε και την κουνι-
νική τάξη. Σε καριμ περάντωσ η
ορχικό ενδύμανη, η περήβολη, δεν είχε
το νομία του «πακετού» ή της il
Illustration της μονέρνας εποχής.
Γυναικες και άνδρες που ήταν σε θέ-

εργα τεληγι.
Ανδρες και γυναικες χτενίζονταν
κατά τον ίδιο σχέδιον τρόπο στην
αρχαιότητα εποχή, αλλά οι Αθηναίες
της κλασικής εποχής διατήρησαν
τα πυρτίλωκα χτενισμού του οι
άντρες ειχαν πλιά ογκαταλέγει. Αρ-
γότερα ο Μέγας Αλέξανδρος επέβα-
λε πολιτικό οικονομικό στο νησιών

λε ουσία της πραγματείας της μετατόπισης των ιδεών θεωρού-
σε το μακρύ μαλλί εμπόδιο στη μά-
χη.
Το μακρύ μαλλί έγινε πα το γα-
ρακηφορτικό σημάδι των φιλοσό-
φων και των γνωστικών. Οι ελευθερες
γυναίκες μονοί στον πενθουσαν έκο-
βαν τα μαλλιά τους κοντά.
Οι γυναίκες — καθώς και οι άν-
δρες — στον αιώνα του Περικλή
χρησιμοποιούσαν πολλά τελετάρια-
τα για να φαίνονται ωραιότερες και
δεν μπλησταύεισκόμα για τα κοστιμή-
ματα.

Οι αρχαίοι Έλληνες έδωσαν τόσο σημασία σ' αυτό που λέμε «κοσμήματα» που η λέξη αυτή βγαίνει από αυτό που λέμε «άρχαιος». Στη Βερρύνα, τα ευρήματα των γη-
ναικείων τάφων είναι πλούσιοτερα. Ασυνήθιστα πλούσια και ιδιότυπα είναι τα κοσμήματα. Μας δίνουν μια εντυπωσιακή εικόνα της αρχαίας ενδυμασίας η οποία γίνεται αικόνα πιο έντονη οπαν σκεπτούμε το ένδυμα σαν θρησκευτικό σύμβολο ή τα ενδύματα κατά τις γηραιές, τους γηραιούς, τα ταξίδια, το θάνατο, το θέατρο και τις μάλις εκδηλώσεις της ζωής. Η ενδυμασία στην Αρχαία Ελλάδα ήταν με τις πρακτικές λύσεις και εφαρμογές που έχει, υπηρετει σε μεγάλο βαθμό το αισθήμα των ωραίων, της εμφάνισης και της πορευόσας μέσα στην πόλη και τον κοινό. Η Ντούθηκαν το φως. Αυτό το βλέπουμε στα αρχαία ελληνικά γλυπτά κυρίως, όπου οι αρχαίες θεές φορούν θεια ενδύματα, όχι τόσο για να καλύψουν όσο για να δείξουν το θειό κάλλος.